

ВИСНОВОК

**Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Шпомера Андрія Миколайовича
на тему: «Розвиток інвестиційної діяльності небанківських фінансових
установ в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами.

В умовах трансформації фінансової системи України зростає значення небанківських фінансових установ як важливих учасників фінансового ринку, що сприяють економічному зростанню, модернізації економіки та підтримці інноваційного розвитку. Їх діяльність забезпечує ефективний перерозподіл капіталу між секторами економіки, диверсифікацію інвестиційних потоків і формування альтернативних джерел фінансування для суб'єктів господарювання.

Водночас інвестиційна активність НФУ в Україні залишається недостатньо розвиненою через низьку капіталізацію сектору, обмежений доступ до довгострокових ресурсів, недосконалість фінансової інфраструктури та нормативно-правового середовища, а також низький рівень довіри населення. Додатковими викликами стали повномасштабна збройна агресія проти України, фінансова нестабільність, порушення економічних зв'язків та зростання рівня ризиків у фінансовому секторі.

У цих умовах особливої важливості набуває формування ефективних механізмів активізації інвестиційної діяльності НФУ з урахуванням сучасних викликів цифрової трансформації, структурної перебудови економіки та посилення регуляторного нагляду. Це зумовлює необхідність удосконалення теоретичних, методичних і практичних підходів до підвищення ролі НФУ в інвестиційному забезпеченні національного розвитку та зміцненні фінансової стійкості держави.

Дисертаційна робота виконувалася відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національного університету «Чернігівська політехніка» за такими темами: «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), де дисертантом оцінено значущість інституційного забезпечення у створенні сприятливих умов для формування інвестиційного потенціалу НФУ; «Формування інноваційно-інвестиційних засад сталого розвитку суб'єктів підприємництва в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0121U113249), у межах якої здобувачем визначено роль держави в розвитку НФУ, у створенні сприятливих умов функціонування для всіх суб'єктів фінансового ринку з метою активізації процесів залучення та накопичення фінансових ресурсів для задоволення попиту на інвестиції з боку суб'єктів господарювання; «Розробка механізму фінансування

інноваційного відновлення стратегічно важливих секторів економіки України у післявоєнний період» (номер державної реєстрації 0123U104318), у межах якої автором розглянуто роль небанківських фінансових установ у мобілізації капіталу для забезпечення інвестиційними ресурсами виробничих підприємств у період післявоєнного відновлення.

2. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо розвитку інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ в Україні для сприяння економічного зростання національної економіки.

Для досягнення мети передбачається *вирішення наступних завдань*:

- визначити і поглибити поняттєво-категоріальний апарат теорії інвестування та фінансового посередництва в системі функціонування небанківських фінансових установ;
- розробити фінансово-інституційний механізм формування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ;
- удосконалити науковий підхід до управління процесом формування фінансових ресурсів небанківських фінансових установ;
- розробити науково-практичний підхід до процесу формування сумарного інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ;
- створити алгоритм оцінки сумарного інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ;
- обґрунтувати концепцію державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ;
- запропонувати науково-практичний підхід до визначення стратегій формування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ залежно від співвідношення впливу факторів макро- і мікросередовища;
- розробити методичні підходи до кількісної оцінки впливу макроекономічних факторів на формування активів небанківських фінансових установ;
- сформулювати пропозиції щодо збільшення фінансових надходжень та нарощування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ, шляхом виявлення та задоволення потреб їхніх клієнтів на ринку фінансових послуг.

Об'єктом дослідження є процес розвитку інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ на інвестиційному ринку України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти розвитку інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ в Україні.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Основні результати дослідження, які становлять його наукову новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

-запропоновано фінансово-інституційний механізм формування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ, який включає

фінансову складову, спрямовану на залучення та акумуляцію фінансових ресурсів, як основу формування зазначеного потенціалу, та інституційну, що забезпечує можливості їх ефективного використання в умовах існуючого інфраструктурного середовища фінансового ринку. Зазначені складові реалізують свої функції на базі визначених принципів, форм, методів, важелів та інструментів щодо формування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ, які спрямовані на нарощування їхніх інвестиційних можливостей для задоволення інвестиційних потреб національної економіки;

удосконалено:

- науковий підхід до управління процесом формування фінансових ресурсів небанківських фінансових установ як базової складової інвестиційного потенціалу, що на відміну від інших підходів представлений окремими його складовими (внутрішнього і зовнішнього походження), на кожній з яких за визначеними напрямками реалізуються управлінські функції відповідними ресурсами та значущими факторами впливу. При цьому об'єктами управління стають фактори як негативного, так і позитивного впливу, що забезпечує сприятливі умови формування інвестиційного потенціалу й ефективне нарощування інвестиційних можливостей небанківських фінансових установ;

- науково-практичний підхід до процесу формування сумарного інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ, який враховує, крім впливу факторів мікросередовища, вплив факторів макросередовища, що посилює складову «можливості» в результаті синергії взаємодії зазначених факторів впливу і поліпшує результат формування зазначеного потенціалу;

- алгоритм оцінки сумарного інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ, що включає якісну оцінку показників складової «можливості», які формуються під впливом факторів макро- і мікросередовища з виділенням та врахуванням їхніх найбільш значущих величин і кількісної оцінки найбільш значущих показників складової «ресурси», що формуються на рівні мікросередовища конкретної небанківської фінансової установи. Поєднання результатів оцінки зазначених складових «можливості» і «ресурси» характеризують сумарний інвестиційний потенціал певної небанківської фінансової установи;

- концепцію державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ, яка визначає суб'єктів, що реалізують функції державного регулювання, форми і методи регулювання, а також відповідні інструменти, які спрямовані на об'єкти державного регулювання, що сприяє розвитку інституційного середовища фінансового ринку. Мета запропонованої концепції – забезпечення зростання інвестиційної спроможності небанківських фінансових установ як постачальників фінансових ресурсів на ринок інвестицій;

набуло подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат теорії інвестування та фінансового посередництва в частині: 1) уточнення змісту поняття «інвестиційна діяльність небанківських фінансових установ», під яким розуміється процес формування приватними або інституційними інвесторами інвестиційного капіталу за рахунок акумуляції та збереження фінансових активів клієнтів з подальшим його

перерозподілом в об'єкти інвестування (реальні, фінансові, інноваційні) з метою задоволення потреб учасників, отримання прибутку, досягнення соціального або іншого очікуваного ефекту, що дозволило окреслити шляхи залучення додаткових інвестиційних ресурсів для розвитку економіки України; 2) поглиблення змісту поняття «інвестиційний потенціал небанківських фінансових установ» як систему взаємопов'язаних складових: фінансових ресурсів (власних і залучених), які можуть бути спрямовані на інвестиційні цілі та можливостей їх використання для реалізації цілей розвитку національної економіки, що акцентує увагу на джерелах залучених ресурсів та варіантності їх використання у процесі інвестиційної діяльності;

- науково-практичний підхід до визначення стратегій формування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ на основі аналізу матриці співвідношень величин впливу факторів мікро- і макросередовища, що дозволяє залежно від таких співвідношень визначити певні зони загроз та розробити заходи протидії їхньому негативному впливу на процес формування інвестиційного потенціалу та на інвестиційну спроможність зазначених установ;

- методичні підходи до оцінки впливу макроекономічних факторів на формування активів небанківських фінансових установ на базі застосування програми Microsoft Excel з використанням інструменту «Data Analysis» та функції «Regression», що дозволило виявити специфіку реакції активів окремих сегментів зазначених установ на зміну макроекономічних умов та уточнити роль окремих факторів у формуванні їхнього інвестиційного потенціалу;

- пропозиції щодо нарощування обсягів фінансових надходжень та інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ шляхом активізації процесу залучення фінансових ресурсів потенційних споживачів небанківських фінансових послуг на основі їх сегментації за відповідними релевантними для них критеріями (доступності, цільового використання коштів, спрощеності процедур), що дозволяє на базі визначення цільових аудиторій, здійснювати цілеспрямовану рекламу відповідних фінансових послуг, спрямованих на визначену категорію споживачів. Це сприятиме підвищенню активності небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг та розвитку їхньої інвестиційної діяльності.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій підтверджується положеннями наукових праць вітчизняних, зарубіжних учених. Обґрунтованість одержаних результатів дослідження забезпечено використанням загальнонаукових прийомів та спеціальних методів пізнання, що базуються на економічних та споріднених з ними науками, а також методів міждисциплінарних досліджень, зокрема: методи теоретичного узагальнення, синтезу – для обґрунтування сутності інвестиційного розвитку економіки; метод наукової абстракції та морфологічного аналізу – для уточнення та визначення економічної сутності таких понять, як «інвестиційна діяльність небанківських фінансових установ», «інвестиційний потенціал небанківських фінансових установ»; діалектичний метод – для дослідження еволюції наукових поглядів на проблеми розвитку інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ; графоаналітичний метод – для модельного та ескізного подання

теоретичних і практичних результатів наукового пошуку та наочності відображення статистичних даних стану та структури активів небанківських фінансових установ; функціональний підхід – для визначення ролі небанківських фінансових установ в інвестиційному забезпеченні розвитку економіки; системний підхід – для дослідження інвестиційного ринку та небанківських фінансових установ як його складових; для оцінювання впливу макроекономічних факторів на розвиток інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ застосовувався метод кореляційно-регресійного аналізу. Для проведення комплексного аналізу застосовувалися методи комп'ютерного оброблення, аналізу і відображення інформації за допомогою програми Microsoft Excel з використанням інструменту «Data Analysis» та функції «Regression».

Статистичну та фактологічну базу дослідження становлять законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку, Національного банку України, Державної служби статистики України, звітність небанківських фінансових установ, а також публікації у спеціальних виданнях, експертні оцінки, ресурси мережі Інтернет, що відображають соціально-економічну ситуацію на ринку капіталів та по Україні загалом.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні рекомендацій (пропозицій) щодо активізації інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ на інвестиційному ринку України. Наукові положення, методичні та практичні результати досліджень за темою дисертаційної роботи впроваджені та використовуються в практичній діяльності: ПрАТ «СК «ВУСО»: враховано рекомендації щодо сегментації споживачів фінансових послуг для визначення цільових ринків з метою здійснення цілеспрямованої реклами, що сприятиме залученню клієнтів та підвищенню якості їх обслуговування (№ 33 від 01.04.2026); ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»: використано фінансово-інституційний механізм формування інвестиційного потенціалу установи для нарощування інвестиційних можливостей реалізації інвестиційних проєктів з метою розширення ринку та масштабування бізнесу (№ 083/58 від 10.04.2026); ТОВ «ЕКСІМЛІЗИНГ»: враховано науково-практичний підхід до формування сумарного інвестиційного потенціалу з метою підвищення інвестиційної спроможності реалізації проєктів на інвестиційному ринку України та рекомендації щодо сегментації споживачів фінансових послуг для визначення цільових ринків з метою здійснення цілеспрямованої реклами, що сприятиме залученню клієнтів та підвищенню якості їх обслуговування (№ 233 від 01.05.2026); Національного університету «Чернігівська політехніка»: використано в навчальному процесі кафедри фінансів, банківської справи та страхування при розробці методичних матеріалів, а також під час проведення лекційних та практичних занять з наступних навчальних дисциплін: «Страхові послуги», «Гроші і кредит» (№ 202/08-837 від 12.05.2026).

6. Апробація результатів дослідження. Основні положення результатів

дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях, зокрема: XIV Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові аспекти формування моделі інвестиційної привабливості територіальних громад» (м. Чернігів, 11 квітня 2023 р.); XIII Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2023: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 26-27 квітня 2023 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції обдарованої учнівської та студентської молоді «Новітні технології сучасного суспільства» (м. Чернігів, 19 грудня 2023 р.); X Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи» (м. Одеса, ОНЕУ, 4-5 жовтня 2024 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах» (м. Ірпінь, ДПУ, 26 лютого 2025 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем» (м. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 16 травня 2025 р.).

7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні положення і результати дослідження опубліковані у 14 наукових працях загальним обсягом 7,6 д. а., з них 7 публікацій – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в іноземному науковому виданні (Web of Science) та 6 публікацій – за матеріалами міжнародних конференцій.

Статті в іноземних наукових виданнях:

1. Dubyna M., Tarasenko A., Bilyi M., **Shpomer A.**, Podoliak O. The Role of Digital Technologies in Ensuring Stable Functioning of the Financial Services Market. *Pacific Business Review (International)*. 2024. Vol. 17, No. 5. Pp. 43-53. URL: http://www.pbr.co.in/2024/2024_month/November/4.pdf

Статті в наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

2. Ільчук В., Шпомер Т., **Шпомер А.** Інвестиційний потенціал небанківських фінансових установ. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 3(31). С. 127-138. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3\(31\)-127-138](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3(31)-127-138).

3. Ільчук В., Шпомер Т., **Шпомер А.** Інвестиційний потенціал небанківських фінансових установ у системі забезпечення сталого розвитку національної економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 4(32). С. 279-290. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-279-290](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-279-290).

4. Ільчук В., Шпомер Т., **Шпомер А.** Механізм формування інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 1. С. 123-138. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1\(33\)-123-138](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1(33)-123-138).

5. Ільчук В. П., Шпомер Т. О., **Шпомер А. М.** Конкурентоспроможність небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг. *Economic Synergy*. 2023. № 2. С. 74-88. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-2-6>.

6. Ільчук В. П., Шпомер Т. О., **Шпомер А. М.** Оцінка інвестиційного потенціалу небанківських фінансових установ. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Т.2. № 19. С. 143–159.

7. Ільчук В., **Шпомер А.** Соціальна відповідальність як засіб підвищення ефективності функціонування небанківських фінансових установ в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 2 (29). С. 382-401. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-382-401](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-382-401).

Підрозділ в колективній монографії

8. Ільчук В. П., Шпомер Т. О., **Шпомер А. М.** Поведінкові аспекти формування страхової культури в Україні. *Розвиток ринку фінансових послуг в умовах становлення цифрової економіки*. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. С. 234-247.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Ільчук В. П., **Шпомер А. М.** Роль небанківських фінансових установ у підвищенні рівня інвестиційної привабливості територіальних громад. *Економіко-правові аспекти формування моделі інвестиційної привабливості територіальних громад* : збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 11 квітня 2023 року). Чернігів : Північноукраїнський інститут ім. Героїв Крут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2023. С. 11-16.

10. Ільчук В. П., **Шпомер А. М.** Проблеми розвитку небанківських фінансових установ в Україні. *Юність науки – 2023: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 26-27 квітня 2023 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. С. 68-70.

11. Шпомер А. М. Небанківські фінансові установи на інвестиційному ринку. *Новітні технології сучасного суспільства (НТСС-2023)* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції обдарованої учнівської та студентської молоді, (м. Чернігів, 19 грудня 2023 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. С. 252-253.

12. Шпомер А. М. Особливості планування інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, ОНЕУ, 4-5 жовтня 2024 р.). Одеса, 2024. С. 813-815 с.

13. Шпомер А. М. Використання Big Data для оптимізації інвестиційних рішень небанківськими фінансовими установами. *Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Ірпінь, ДПУ, 26 лютого 2025 р.). Ірпінь, 2025. С. 589-591.

14. Шпомер Т., **Шпомер А.** Механізми управління фінансовими ризиками у процесі інвестування небанківськими фінансовими установами. *Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових*

систем: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 16 травня 2025 р.). Харків, 2025. С. 175-177.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Шпомера Андрія Миколайовича на тему «Розвиток інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ в Україні» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо розвитку інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційної роботи. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Шпомера Андрія Миколайовича відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), наукові публікації здобувача відповідають пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Шпомера Андрія Миколайовича на тему «Розвиток інвестиційної діяльності небанківських фінансових установ в Україні» може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий
д.е.н., проф.
«14» травня 2026 р.

М.В. Дубина

Віддам засвідчую
М.В. Дубина
Відділу кадрів
14 05 2026 р.